

מבחן זנים - פרח שעווה

תוקרים שותפים: יעל סקוטלסקי - לשה"ד נגב
עירית דורי, ליאנה בן יונס, אלי מתן - מו"פ דרום
איתן שלמה - ממ"ר גד"ח משרד החקלאות.

מבוא:

פרח השעווה מהווה אחד הפרחים המובילים באיזור, היקף הגדול באיזור הנגב הצפוני כ - 1000 דונם. תקופת השווק מתחילה מחודש אוקטובר כענף עם פקעים, ונמשכת עד לחודש מאי. מעבר להגדלת ה"סל" השיווקי, בחינת זנים מאפשרת לנו לבחון את הדרך הטובה ביותר לפריסת עונת השיווק, והימנעות מיצירת עודפי היצע הגורמים בדרך כלל לירידה חדה במחירים ופגיעה בריווחיות. בחירת זני פרח שעווה נעשת על ידי המגדל על סמך אינפורמציה המתקבלת מהמשתלות, לעיתים לוקה אינפורמציה זו בחסר שכן מבוססת על התנהגות הזנים באיזורי אקלים שאינם מייצגים את תנאי הגדול בנגב. לאור זאת הוחלט להקים בחוות הבשור חלקת זנים שתאפשר מעקב ואפיון כל זן חדש המוצע על ידי שתלני פרח שעווה. חלקת התצפית תצפית של זני פרח שעווה נשתלה במו"פ דרום בעונת 8-97 ושתילה נוספת נערכה במרץ 1999. כיום כוללת החלקה 16 זנים שמקורם משתי משתלות: "ניר" בכפר הס, ושלמה משיח בצור משה. הזנים נשתלו כאמור בחודש ספטמבר 97, ובחודש מרץ 99. הצמחים נשתלו בקרקע המקומית - חול, הטיפול בצמחים דומה לנוהגי הגדול השגורים בחלקות המסחריות באזור. במהלך הגדול נערך מעקב ואפיון של הזנים השונים.

זן	קצב התפתחות	נטייה לכלורוזה	פקע צבע + גודל	פרח צבע + גודל	מופע כללי + הערות
Early Bird (משיח)	3	3	ירוק-אדום 1	לבן-קרם עם לב צהוב-ירוק - 2	ענף מסועף, עתיר פקעים, עלים קצרים, פריחה מרשימה
Sweet-Georgia (משיח)	3	1	ירוק-אדום 1	לבן 1	ענף מסועף וחלש (רביצה), עלים ארוכים, המשך צימוח אחרי התפרחת
מדונה (ניר)	1	1	אדום 3	לבן 3	ענף קצר יחסית, עלים קצרים
מאיה (ניר)	1	1	אדום 3	לבן עם כתמים ורודים 3 -	ענף קצר יחסית, עלים קצרים
עדי (ניר)	2	1	אדום עז 3	ורוד אם כתמים לבנים 3 -	ענף מסועף, קצר, עלים קצרים מרשים ביותר עם פקעים.
ח (ניר)	1	3	ירוק-אדום 1	לבן 1	מבנה "ברושי", עלים קצרים. מופע מרשים גם ללא פריחה. המלצת השתלן לשתילה בטוף.
Late-Violet † (ניר)	3	1	אדום 2	סגול 2	ענף מסועף, עלים ארוכים, גבעול אדום.
Della (ניר)	3	1	לבן-ירוק 3	לבן-ורוד 3	ענף מסועף, עלים ארוכים, מרשים מאוד עם פקעים.
Hot-Pink (ניר)	2	1	ורוד כהה 1	ורוד כהה 2	ענף מסועף, עלים ארוכים, גבעול אדום, עתיר פקעים.
Double-D evil (ניר)	1	1	לבן 1	ורוד בהיר 2	ענף מסועף, עלים ארוכים, עתיר פקעים
מפתח:	1 איטי = 3 מהיר	1 נמוך = 3 גבוה	1 קטן = 3 גדול		

טבלה מס' 2: מועדי התמינות ופריחה של הזנים.

זן	מועד הופעת הפקעים			מועד תחילת הפריחה		
	97-98	98-99	99-2000	97-98	98-99	99-2000
Early Bird (משיח)	סוף נובמבר	אמצע נובמבר	אמצע נובמבר	סוף דצמבר	תחילת ינואר	
Sweet-	תחילת	תחילת	אמצע	תחילת	אמצע	

	דצמבר	פברואר	נובמבר	נובמבר	דצמבר	Georgia (משיח)
	אמצע דצמבר	אמצע דצמבר	אמצע אוקטובר	סוף אוקטובר	אמצע נובמבר	מדונה (ניר)
	תחילת דצמבר	אמצע פברואר	אמצע אוקטובר	אמצע אוקטובר	תחילת דצמבר	מאיה (ניר)
	אמצע נובמבר	סוף פברואר	אמצע אוקטובר	אמצע אוקטובר	סוף נובמבר	עדי (ניר)
	אמצע מארס	סוף מארס		אמצע פברואר	אמצע מארס	דז (ניר)
	תחילת פברואר	אמצע מארס	סוף נובמבר	אמצע נובמבר	אמצע פברואר	Late-Violet (ניר)
	סוף ינואר	סוף פברואר	אמצע נובמבר	אמצע נובמבר	תחילת דצמבר	Della (ניר)
	אמצע אפריל	אמצע אפריל		תחילת אפריל	סוף פברואר	Hot-Pink (ניר)
	סוף אפריל	סוף אפריל		תחילת אפריל	סוף מארס	Double-Devil (ניר)

סכום:

אפיוני הזנים כפי שמופיעים בטבלאות ובאיור הנ"ל עשויים להקל על המגדל בבחירת הזנים. בהתאם לתקופת השיווק המבוקשת, סוג המוצר (פרחים או פקעים) ותכונות נוספות כגון צבע פרח/פקע, יבול, התפלגות אורך ענפים, רגישות למחלות ועוד.
נראה כי הזנים הנ"ל מאפשרים פריסה נוחה של השיווק בפרח שעווה החל בסתיו וכלה באביב המאוחר.

יחד עם זאת ראוי לציין את הנקודות הבאות:
הזן עדי הגיב מצויין לטיפולי ג'יברלין אשר ניתנו בחודשים יוני-יולי כאשר הפריצות החדשות היו בגובה 10-15 סמ'. המינון אשר ניתן : 100 ח"מ.
הזן "דז" אמנם סבל מאוד מכלורוזה בשנה הראשונה לגידול אך רגישות זו נעלמה משנת הגידול השנייה. השנה נבדקת אפשרות לגיזום כפול במטרה לקבל ענפים דקים יותר רבים יותר.
הזן "Double Devil" בעל עקמומיות מסויימת בענפים ובנוסף אינו עתיר יבול.
הזן "Hot Pink" רגיש מאוד לחלפת.
בזן "Sweet Georgia" היו בעיות של הפרח הקטוף. מקווים שתיתרנה השנה.
לזן "Early Bird" ריח לא נעים אחרי הקטיף. נראה שעובדה זו לא הפריעה בשוק.

התפלגות היבול בזני פרח שעווה

